

مهریه کلان در فقه و حقوق ایران

تألیف

سمیرا فراهانی

www.ketab.ir

۱۴۰۰

سرشناسه	:	فراهانی: سمیرا / ۱۳۶۴
عنوان و نام پدیدآور	:	مهریه کلان در فقه و حقوق ایران / تألیف: سمیرا فراهانی
مشخصات نشر	:	تفکر آینده ساز / تهران / ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری	:	۱۰۲ ص . ۱۷*۲۴
شابک	:	978-622-7710-47-2
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
موضوع	:	مهر (فقه) -- ایران Bride price (Islamic law) -- Iran مهر (حقوق مدنی) -- ایران Bride price -- Iran
رده بندی کنگره	:	BP1۸۹/۲
رده بندی دیوبی	:	۲۹۷/۳۶
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۷۱۲۲۷۵

حقوق مادی و معنوی برای انتشارات و مؤلف محفوظ است و هرگونه کپی برداری پیگرد قانونی دارد

📖 عنوان کتاب

مهریه کلان در فقه و حقوق ایران

تألیف ..... سمیرا فراهانی
ناشر ..... تفکر آینده ساز
مدیر تولید ..... موسسه مشاوران زند
شمارگان ..... ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ ..... اول، ۱۴۰۰
قیمت ..... ۱۳۵ هزار تومان

ISBN: 978-622-7710-47-2

فهرست

فصل اول

مفهوم مهریه و مفاهیم مشابه آن

۱۲	مبحث اول: مفهوم لغوی و اصطلاحی مهریه.....
۱۳	مبحث دوم: مفهوم قانونی مهریه.....
۱۴	مبحث سوم: مفاهیم مشابه مهریه.....
۱۶	مبحث چهارم: انواع مهریه.....
۱۷	گفتار اول: مهرالمستی.....
۱۸	گفتار دوم: مهرالمثل.....
۱۸	گفتار سوم: مهرالمتعه.....
۱۸	مبحث پنجم: شرایط مهر.....
۱۹	مبحث ششم: مفهوم، انواع نکاح و تفاوت آن‌ها.....
۲۱	مبحث هفتم: تاریخچه مهریه در ایران.....
۲۵	مبحث هشتم: فلسفه وجود مهریه.....
۲۵	گفتار اول: مهریه در مقابل اشتیاع.....
۲۵	گفتار دوم: مهریه در مقابل بضع.....
۲۵	گفتار سوم: مهریه پاسخی به نیاز فطری.....
۲۶	گفتار چهارم: مهریه مکمل سهم الارث.....
۲۶	گفتار پنجم: مهریه وثیقه ای در مقابل طلاق.....
۲۷	مبحث نهم: علل افزایش میزان مهریه در عصر حاضر.....
۲۷	گفتار اول: مسأله چشم هم چشمی.....
۲۹	گفتار دوم: نسیه بودن مهریه.....
۳۰	گفتار سوم: غلبه روحیات اقتصادی و نگرش های مادی.....
۳۱	گفتار چهارم: عدم استیفای حقوق کامل زن.....
۳۲	گفتار پنجم: مهار طلاق و کنترل نوجویی های مرد.....
۳۲	گفتار ششم: تدابیر دین اسلام برای مهار طلاق.....
۳۳	گفتار هفتم: ارتقای منزلت اجتماعی زن.....
۳۳	گفتار هشتم: بالا رفتن هزینه ها و تشریفات ازدواج.....
۳۴	گفتار نهم: شیوع ازدواج های برون فامیلی.....
۳۵	گفتار دهم: کمال یابی زن.....
۳۵	گفتار یازدهم: تضعیف اعتماد اجتماعی.....
۳۶	گفتار دوازدهم: واکنش به بی توجهی تاریخی.....
۳۶	مبحث دهم: میزان مهریه از نظر فقهی حقوقی.....
۳۸	مبحث یازدهم: مقدار مهر در حقوق ایران.....

فصل دوم

وضعیت حقوقی مهریه های سنگین و غیر قابل پرداخت

۴۰	مبحث اول: اهمیت مهر
۴۱	مبحث دوم: اهمیت مهر از نظر مقدار
۴۲	مبحث سوم: اهمیت مهر از نظر وظایف زن
۴۴	مبحث چهارم: مالی بودن عقد نکاح
۴۵	مبحث پنجم: مقدورالتسلیم بودن موضوع معامله
۴۷	مبحث ششم: جواز مهریه سنگین در وضع عادی
۴۸	مبحث هفتم: تعهد آور بودن توافق مربوط به مهریه
۴۹	مبحث هشتم: جریان غرر در توافق مربوط به مهر
۶۰	مبحث نهم: وضعیت مهریه در صورت بطلان
۶۱	مبحث دهم: صحت یا بطلان مهریه کلان

فصل سوم

آثار عدم توانایی بر پرداخت مهر در فقه و حقوق ایران

۶۶	مبحث اول: اعتبار شرط قدرت بر تسلیم به عنوان شرط مستقل در صحت تمهیدات
۶۷	مبحث دوم: ماهیت حقوقی مهر
۶۷	مبحث سوم: میانی اعتبار شرط قدرت بر تسلیم در عقد مهر
۷۲	مبحث چهارم: ملاک و معیار قدرت
۷۵	مبحث پنجم: تفاوت اعتبار شرط در عقد نکاح دائم و منقطع
۷۶	مبحث ششم: زمان اعتبار شرط قدرت بر تسلیم در مهر
۷۹	معیار جایگزینی مهرالمسمی در صورت بطلان
۸۴	مبحث هفتم: تعدیل مهریه
۸۵	گفتار دوم: شرایط تعدیل مهریه
۸۸	مبحث هشتم: میانی فقهی و حقوقی تعدیل مهریه
۸۹	مبحث نهم: ادله فقهی تعدیل مهریه
۹۲	مبحث دهم: ادله تعدیل مهریه در حقوق

فصل چهارم سخن پایانی

۹۸	پیشنهادهای
۹۹	منابع و مأخذ
۹۹	منابع فارسی
۱۰۱	منابع عربی
۱۰۲	مقاله ها

پیشگفتار

زن و شوهر با قرارداد ازدواج، حقوق و تکالیف مختلفی نسبت به یکدیگر پیدا می‌کنند. در حقوق اسلام و ایران اصل استقلال مالی زوجین مبنای روابط مالی زوجین است و هر یک از زن و شوهر در اکتساب و تصرف اموال خود استقلال کامل دارند. تأمین هزینه خانواده در حقوق اسلام تعهدی یک‌جانبه است و زن در این زمینه هیچ تکلیفی ندارد. لازم به ذکر است که قبل از اسلام، روابط مالی نیز بر این قرارداد مقدس حاکم بوده که از جمله‌ی آنها پرداخت مهریه به زن بوده است. اسلام نیز این امر را تأیید کرده است. در واقع، تعیین مهریه برای زن در ازدواج دائم، امری تأییدی در اسلام بوده و خداوند در قرآن نیز به پرداخت مهریه به زن تأکید فرموده است. علی‌رغم این که در اسلام بر استحباب مهریه کم و کراهت مهریه‌ی زیاد تأکید شده است. در سال‌های اخیر، میزان مهریه افزایش زیادی پیدا کرده است. متأسفانه در جامعه‌ی ایرانی این چنین مرسوم شده است که برای اعتبار بیشتر ازدواج، مهریه‌های کلان در نظر می‌گیرند و به نظر عوام، هرچه قدر مهر بیشتر باشد، نهاد نکاح استحکام بیشتری می‌یابد. با صرف‌نظر از بار منفی این رسم و عادت از بُعد اخلاقی، از نظر حقوقی نیز تعیین مهریه‌های کلان می‌تواند پیامدهایی را به دنبال داشته باشد. مهریه‌های کلان اغلب به طور کلی فی‌الذمه بر عهده‌ی زوج قرار می‌گیرد درحالی که اوضاع و احوال نشان می‌دهد متعهد نه تنها توان بالفعل پرداخت آن را ندارد بلکه احتمال معقولی به توانایی او در آینده نیز نیست. بطلان مهریه‌های کلان به علت غیرمقدورالتسلیم بودن غیرقابل انکار است و نکته‌ی دیگر این که، وقتی مهر بالاتر از توان عرفی مرد در نظر گرفته شود، بگونه‌ای که زن در هنگام ازدواج بداند که وی قدرت فعلی برای پرداخت آن را ندارد، دیگر حق حبس نخواهد داشت. در این نوشتار تلاش می‌گردد تا با شناسایی موضوع دقیق حقوق تعهدات از دیدگاه حقوقی کشورمان ماهیت حقوقی مهریه‌های غیرمقدورالتسلیم که در قالب تعهد مورد توافق زوجین قرار می‌گیرد مشخص شود. از آن جا که یکی از مصادیق مهریه‌های غیرمقدورالتسلیم مهریه‌های کلان می‌باشد به طوری که تعیین میزان زیاد مهر بدون توجه به توانایی زوج در تسلیم آن سر منشأ مشکلات عدیده‌ای را در جامعه فراهم آورده است. لذا این معضل اجتماعی صاحب نظران، متخصصان و دست‌اندرکاران را بر آن داشته تا تمهیداتی را جهت برخورد با آن ببیندند تا از این طریق هم حقوق زوج و هم حقوق زن تأمین گردد و از سوی دیگر پذیرش تعهدات گزاف در مهر، زوج را با عسر و حرج و تنگنا مواجه نسازد. امروزه تعیین میزان زیاد مهریه بدون توجه به اوضاع و احوال و توانایی زوج مایه بسیاری از مشکلات اجتماعی گردیده، لذا بررسی اینکه آیا احراز قدرت و توانایی زوج در تعیین مهر می‌تواند از جمله شرایط صحیح مهر باشد یا نه، بسیار مهم جلوه می‌کند که جای پژوهش در این زمینه خالی به نظر می‌رسد.